

לא היה זה מסע מסוכן במיוחד. הוא לא היה כרוך כמעט בסכנת נפשות. פריגטות מסוגן של אח"י, "מזנק" ו"מבטח" נבנו כדי לחצות אוקיינוס, אוניות מסוג זה, או דומה לו, מקיפות את אפריקה בכל שנה אולם לגבי ישראל ולגבי אח"י, "מבטח", היה זה אפוס

אמיתי, אפוס שראוי היה להנציחו בספרים

היא היתה אחת משתי האוניות הראשונות שעשו דרך זו תחת דגל ישראל ופתחו את הדרך לאילת מסעה בימים רחוקים, בסערות ובתלאות, היה החלק השני של האפוס של טיראן, הימאים, שחלק גדול מהם היו אנשי יבשה שנקרעו באופן פתאומי מבתיהם ומחיק משפחותיהם, שאחדים מהם לא היו מעולם על סיפון אוניה, נקראו להוביל אוניה זקנה ללא הכנה, והשלימו את המלאכה אשר החלו בה עכברי היבשה, שירדו בזחלמים ובגיפים לשארם אל-שייך. הם זכו לחולל, מול אויביו של כל ימאי — השיעמום, הגעגועים, הסערות, המחלות והבדידות — את

האפוס של מבטח

התפוצצות הפגזים מחו את כל האשליה. כל אחד הבין בליבו את מה שלא רצה להאמין בו: המלחמה החלה. ★ ★ ★

מי מביט על פריגטה?

ב בוקר נודע כי איברהים אליאול נלכדה. החברה מן המשחיתות היו גיבורי היום. סיפורים וציורבאת עפו בכל פינה. "היינו קצת דרומה", סיפרו מלחי המשחיתות הזוהרים; "פתאום מודיעים לנו שאנית אויב מפגיזה את חיפה. לקחנו פול צפונה, עד שגילינו אותה על מסך הראדאר. השתדלנו לעמוד רחוק מהתותחים שלה. אותהנו לה בפנט באנגליז: איזה אניה? והם אותה לנו כחזרה: Egyptian Navy Ship (אנית הצי המצרי). בטח חשבו שאנחנו אנגלים. עוד לפני שגמרנו את האותה, החלו התותחים שלנו לדפוק בה." מלחי מבטח האוינו לסיפורים בפה פעור. הם הסתכלו חליפות במספרים המתרברבים, השוו את אניתם עם המשחיתות. "אלה אניות מלחמה", שיננו, "מה פריגטה כמו מבטח יכולה לעשות?"

"הממזרה התחילה לברוח ביוגנים צפונה, ללבנון." המשיכו מלחי המשחיתות. "רדפנו אחריה לפי הויגנים, והמשכנו לירות. פגענו בין השאר בחדר המכונות. המכונאים המסכנים לא ידעו מה נעשה בחוץ. הם עזבו את המכונות ויצאו החוצה. התחילו לקפוץ למים. איזה בני אדם אלה? מספיק היה ששני אנשים יפתחו את השסתומים למטה, כדי שכל האניה תיטבע מיד. הקצינים שלהם התלבשו אורחית, הספיקו עוד להתגלח ולהסתרק עם הרבה שמן, ויצאו החוצה עם חבילות ומזוודות מרופשות, כדי להיכנס."

אנשי מבטח הסתכלו בגיבורי המשחיתות כבמלאכים. משחתת, זאת היא אניה שיכולה לעשות משהו. תותחים שירים אוטומטיים. מספיק לחצוץ על כפתור. מה יכולה פריגטה כמו מבטח לעשות?

לפתע הופרעה השלוה החולמנית. שריקה ארוכה וצורמנית נשמעה ברמקול, ומיד לאחריה הפקודה: "צאו לעמדות התקשרות כל אנשי האניה עכשיו. צאו לעמדות התקשרות כל... ולאחר הפקודה שוב שריקה ארוכה. מבטח התכוננה להפליג.

אנשי עמדות התקשרות תפשו את מקומותיהם בחרסום ובריכתיים. על גשר הפיקוד עמד הקפיטן ועמו הגווס. לידם ניצבו שני הדברים, זה המעביר את הפקודות לאחד ההגה וזה המעבירן לאחד המכונות, באמצעות צינורות הדיבור הגור צעים. מבטח אספה את חבלי ההתקשרות וזוה מהחוף. איש לא התעניין בה, כולם היו עסוקים במשחתת השבויה. סוף סוף, מה זאת פריגטה?

★ ★ ★

הפקנה תחת דגל הונדרופ

ה יו ימים שפריגטה היתה משהו בצי הישראלי. בינואר 1949 כבר החלו מנשרות רוחות של שמועות בחיל הים הישראלי,

כל הלידה היו אזעקות. במסדרונות הארוכים, בבטן האניה, בתאים ובאלומות השניה, על הסיפון ובאלום המכונות, בכל מקום טירטרו הפעמונים החשמליים. מבעד לרמקולים שכל סינה בקעה הפקודה הנמרצת: "כל אנשי האניה תיפשו עמדות קרב עכשיו, כל אנשי האניה תיפשו עמדות קרב עכשיו, כל אנשי האניה תיפשו..."

הם קפצו ממיטותיהם, ששכו ממרגלות המיטות את קובעי הפלדה האפורים ואת הגורות ההצלה, נדחקו למעלה. "מי סחב את קובע הפלדה שלי?" יילל מלח. איש לא טרח לענות לו. תוך דקות ספורות עמרו כולם, מפקדים ומצמצים בעיניהם, בעמדות הקרב. כל אחד ידע את מקומו בדיוק. הוא היה מגיע אליו גם בעיניים עצומות. לכל אדם באניה יש עמדת קרב. הסבה עמד ליד תותח הנ"מ, האפסנאי נכנס לחדר ההגה. צוותות התותחים ניצבו בעמדותיהם כשהתותחים מאוישים — טעונים ונכונים למצב של ירי.

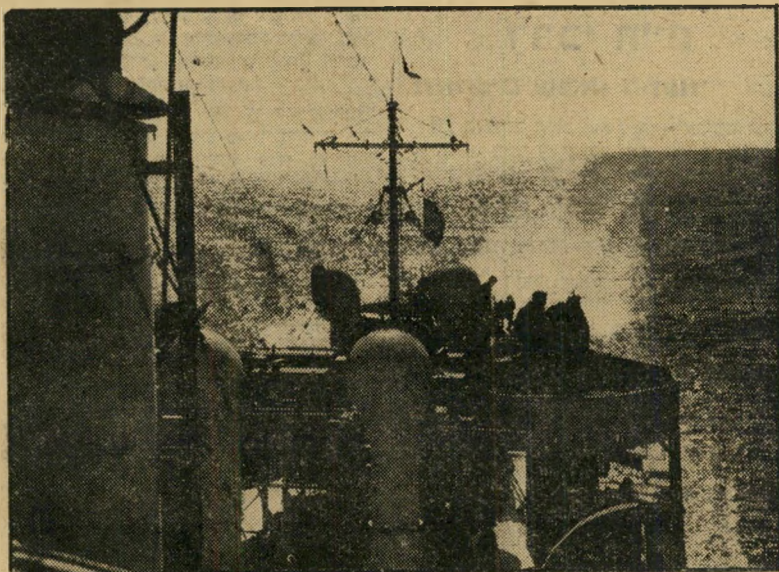
כעבור שתי דקות ניתן אות הארבעה. שוב טירטרו הפעמונים והרמקול הודיע: "כל אנשי האניה, חזרו למקומותיכם עכשיו, כל אנשי האניה... אנשי הצוות חזרו לישון. אולם באוני כולם הידהד משפט קצר של הקפטן, אותו אמר לפנות ערב. "אל תופתעו אם בבוקר תופגזו. אל תופתעו." היה לו מבטא רוסי לקפטן. והוא מעולם לא דיבר סתם.

האורות באלומות ובתאים עוד לא כבו, כאשר נשמעה אזעקה חדשה. מישהו הציץ בשעון: שלוש לפנות בוקר. "גמרנו עם השינה להלילה!" בחוץ, על הסיפון, שרר קור מקפיא עצמות. החוף היה שרוי באפילה. רק פה ושם ניצנץ אור פנס של מכונת חולפת. מרחוק, מכיוון בלתי ידוע, נשמעו רעמים המומים של התפוצצויות. איש לא ידע מה קורה בדיוק, ומאין נשמעים הרעמים. תוך שניה נעלמו כל עקבות השינה והעייפות מעל פני האנשים. הם נדקעו במקומותיהם, מתוחים. "המלחמה התחילה... כמו בפירל הרברוק!" פסק מישהו. חבריו השתיקו אותו. אך כל אחד מהם חשב בלבו את אותו הדבר.

כשקרא לחלק מהם לתפקידם החשוב, הם טיפסו בכבש האניה כשהם נושאים על גבם תרמילים, קיטבגים או ארגונים. הפגישה הייתה מלווה התבדחויות וצהלה. רעים ותיקים, שלא התראו ימים רבים, פגשו זה את זה כמוצאי אבידות יקרות.

"חברה!" צעק זלמן ה"סטוקר" (איש וז' עובד בהזנת הדודים), "יחיא הטבה בא גם הוא לאניה. אני מגיש בקשה להעברה תכף ומיד. נמאס לי הפילפל שלו." קריאה זו היתה כמובן קמפולאג, כי ידוע מתמיד ש"בין אנשי הדודים ואנשי המטבח קיים קשר אמיץ של "שמור לי ואשמור לך". אנשי המטבח נותנים ל"כנופיה השחורה" תוספת מזון ואילו אלה מחזירים להם בתשומת-לב מיוחדת לציוד המטבח.

זאבי ים ותיקים לעגו למספר עכברי יב"ש, שה, שעלו על אניה בפעם הראשונה בחייהם, הם הביטו סביבם נבוכים ומתפעלים. היתה בפגישה אוריה של יציאה לנופש קצר על חשבון המדינה, טיול-אימונים קטן בים שיפיג את השיגרה האפורה של יום יום. אפילו אם יקרה משהו רציני בארץ, חשבו, יהיה הכל ביבשה. כי מה לחיל-הים ולמלחמה?

לדרך ספן, הים לפניך. אנית חיל הים הישראלי מבטח מפליגה מנמל חיפה ב-1949 לנובמבר, למסע טווי. בתמונה: ירכתי האניה והתורן האחורי, עליו מונף דגל חיל הים.